

Фомін Г.В., завідувач обласних та м. Полтава курсів удосконалення керівних кадрів 3-ї категорії НМЦ ЦЗ та БЖД Полтавської області;

Гафіатуліна І.В., завідувач обласного методичного кабінету НМЦ ЦЗ та БЖД Полтавської області

ДЕЯКІ АСПЕКТИ МЕТОДИЧНОГО СУПРОВІДУ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ, В УСТАНОВАХ, ОРГАНІЗАЦІЯХ, ЩО ПРОВОДЯТЬ СПЕЦІАЛЬНІ ОБ'ЄКТОВІ НАВЧАННЯ, ТРЕНУВАННЯ З ПИТАНЬ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ

Сучасна цивілізація розвивається так, що людству ніяк не уникнути техногенних аварій та стихійних лих, внаслідок яких гинуть люди, знищуються матеріальні й культурні цінності, а економіці завдаються збитки вразливих масштабів. Основною причиною великої кількості людських жертв внаслідок надзвичайних ситуацій різного характеру є низький рівень практичних навичок населення щодо дій у цих умовах. За даними досліджень Міжнародного товариства медицини катастроф, підготовлені люди у надзвичайній ситуації відчують удвічі менший стрес, ніж ненавчені. При цьому тривалість перебування людини у стресовому стані на порядок менша. В середньому ризик загибелі людини, яка не пройшла відповідної підготовки, на 60% більше, ніж у підготовленої. Ці та інші дані наочно показують, що роль практичної підготовки населення (у першу чергу працюючого) до дій у надзвичайних ситуаціях досить велика. Саме тому особливої актуальності набуває питання якісного проведення на підприємствах, в установах, організаціях (далі – суб'єкти господарювання) спеціальних об'єктових навчань, тренувань з питань цивільного захисту.

Підготовка до проведення спеціальних об'єктових навчань, тренувань з питань цивільного захисту потребує ретельної, вдумливої діяльності керівного складу та фахівців суб'єктів господарювання. Характерними проблемами, що постають перед ними у цей період, є, безумовно, великий обсяг роботи, відсутність нормативно визначених форм документів, що відпрацьовуються у підготовчий період, та рекомендацій з проведення зазначених навчань, тренувань. З метою надання допомоги керівному складу та фахівцям суб'єктів господарювання у подоланні цих проблем Навчально-методичним центром цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Полтавської області (далі – Центр) здійснюється методичний супровід практичної підготовки на підприємствах, в установах, організаціях, що проводять спеціальні об'єктові навчання, тренування з питань цивільного захисту (далі – методичний супровід).

Методичний супровід – це комплекс заходів, що передбачає:

➤ розроблення та розповсюдження методичних рекомендацій щодо підготовки та проведення суб'єктами господарювання спеціальних об'єктових навчань, тренувань з питань цивільного захисту;

- комплексне методичне забезпечення навчання персоналу суб'єктів господарювання діям у надзвичайних ситуаціях за відповідними програмами;
- розроблення та реалізацію програм заходів практичної підготовки керівного складу та фахівців суб'єктів господарювання до проведення спеціальних об'єктових навчань, тренувань з питань цивільного захисту.

Обов'язки з розроблення методичних рекомендацій щодо підготовки та проведення суб'єктами господарювання спеціальних об'єктових навчань, тренувань з питань цивільного захисту покладаються на обласний методичний кабінет Центру. До цієї роботи також залучаються педагогічні працівники Центру, які мають великий досвід практичної роботи. Зазначені рекомендації відпрацьовуються окремо для комплексного об'єктового навчання чи тренування, Дня цивільного захисту, Тижня безпеки дитини, об'єктового тренування спеціалізованої служби або формування цивільного захисту, протипожежного та протиаварійного об'єктового тренування, навчальної тривоги. Вони мають консультативний характер та містять відомості щодо підготовки і проведення на суб'єктах господарювання зазначених спеціальних об'єктових навчань, тренувань з питань цивільного захисту, узагальнення їх результатів та форми відповідних документів.

Комплексне методичне забезпечення навчання персоналу суб'єктів господарювання до дій у надзвичайних ситуаціях здійснюється шляхом розроблення та поширення примірних програм спеціальної підготовки працівників, що входять до складу спеціалізованих служб та формувань цивільного захисту, додаткової підготовки з техногенної безпеки працівників об'єктів підвищеної небезпеки, пожежно-технічного мінімуму для працівників, зайнятих на роботах з підвищеною пожежною небезпекою, прискореної підготовки працівників до дій в особливий період, а також методичних матеріалів для проведення занять за відповідними програмами підготовки.

Програми заходів практичної підготовки керівного складу та фахівців суб'єктів господарювання до проведення спеціальних об'єктових навчань, тренувань з питань цивільного захисту (далі – Програми) розробляються у Центрі та реалізуються його педагогічними працівниками безпосередньо на базі підприємств, установ, організацій. Програми передбачають здійснення наступних заходів:

- проведення інструктивно-методичних занять із заступниками (помічниками) керівників, персоналом штабів керівництва, посередниками, керівниками на навчальних місцях з відпрацювання практичних заходів спеціальних об'єктових навчань, тренувань з питань цивільного захисту;
- здійснення інформаційно-методичного обслуговування потреб з питань планування діяльності суб'єктів забезпечення цивільного захисту;
- проведення індивідуальних консультацій з відпрацювання документів за спеціальним об'єктовим навчанням, тренуванням з питань цивільного захисту;
- вивчення стану організації навчання за програмами підготовки

працівників до дій у надзвичайних ситуаціях;

➤ надання допомоги у розробці програмної та навчально-методичної документації з підготовки працівників.

Таким чином, зміст Програм дозволяє у ході їх реалізації забезпечити надання керівному складу та фахівцям суб'єктів господарювання різнопланової і, в той же час, комплексної консультативно-методичної допомоги з питань цивільного захисту.

Отже, методичний супровід практичної підготовки на підприємствах, в установах, організаціях, що проводять спеціальні об'єктові навчання, тренування з питань цивільного захисту, доцільно здійснювати з урахуванням наступних принципів:

➤ плановості, що обумовлює систематичне розроблення відповідних методичних матеріалів (рекомендацій, розробок тощо), а також здійснення заходів практичної підготовки керівного складу та фахівців суб'єктів господарювання до проведення спеціальних об'єктових навчань, тренувань з питань цивільного захисту чітко за відповідним план-графіком;

➤ актуальності, що передбачає своєчасне врахування змін у нормативно-правовій базі цивільного захисту при розробці відповідних програм, методичних матеріалів та здійсненні заходів практичної підготовки керівного складу та фахівців суб'єктів господарювання до проведення спеціальних об'єктових навчань, тренувань з питань цивільного захисту;

➤ адресності, що вимагає врахування особливостей суб'єктів господарювання (їх виробничої діяльності, територіального розташування тощо);

➤ комплексності, що передбачає цілісне методичне забезпечення запитів керівного складу та фахівців суб'єктів господарювання з питань планування і здійснення заходів цивільного захисту.

Враховуючи вищевикладене, слід зазначити, що здійснення на належному рівні методичного супроводу практичної підготовки на підприємствах, в установах, організаціях, що проводять спеціальні об'єктові навчання, тренування з питань цивільного захисту, сприятиме якісній підготовці працюючого населення до дій у надзвичайних ситуаціях.

Чвалун С.В., методист обласного методичного кабінету НМЦ ЦЗ та БЖД Сумської області

АНДРАГОГІЧНА МОДЕЛЬ НАВЧАННЯ – ОДИН ІЗ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ

В навчальному процесі Навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності найважливішою складовою є навчальні заняття, в ході яких слухачі розширюють і поглиблюють свої теоретичні знання та набувають практичних навичок у виконанні обов'язків при